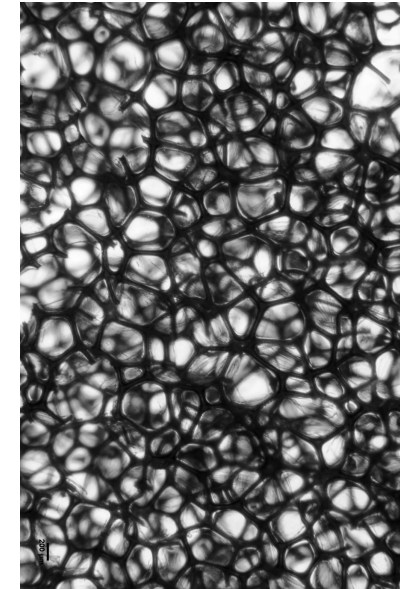
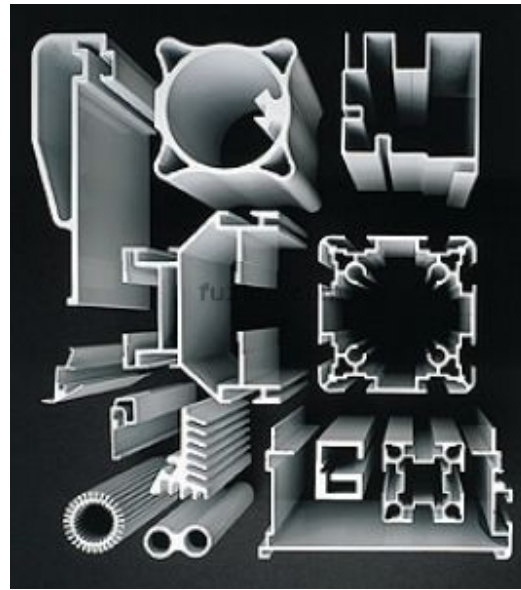

Επιλογή υλικού και σχήματος

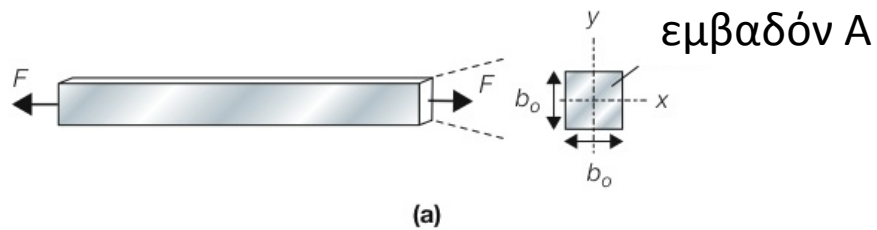
ο ρόλος του σχήματος διατομής στην απόδοση

μηχανική απόδοση: υλικό με δεδομένη ακαμψία και αντοχή μπορεί να γίνει περισσότερο άκαμπτο ή περισσότερο ανθεκτικό σε κάμψη ή στρέψη εφόσον διαμορφωθεί σε διατομή διπλού T ή σε κοίλο σωλήνα (ή λιγότερο άκαμπτο αν διαμορφωθεί σε φύλλο ή σε έλικα)

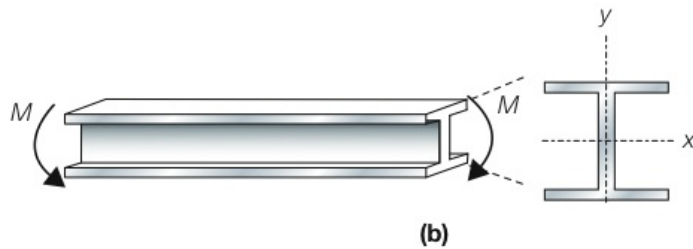
θερμική απόδοση: λεπτές δομές διευκολύνουν την απομάκρυνση θερμότητας – κυτταρικές δομές εμποδίζουν την μεταφορά της

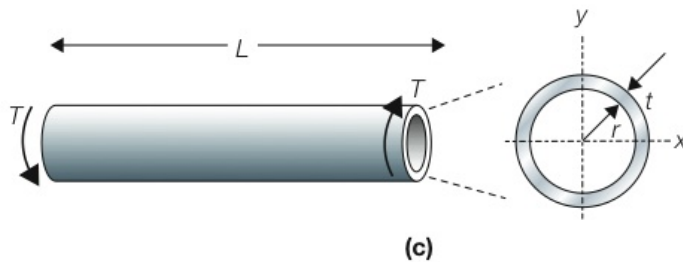
Επιλογή υλικού και σχήματος το σχήμα διατομής στην κάμψη και την στρέψη

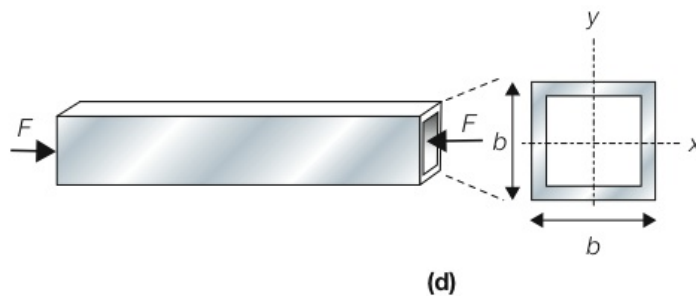
ράβδος σύνδεσης
(εφελκυσμός)

δοκός (κάμψη)

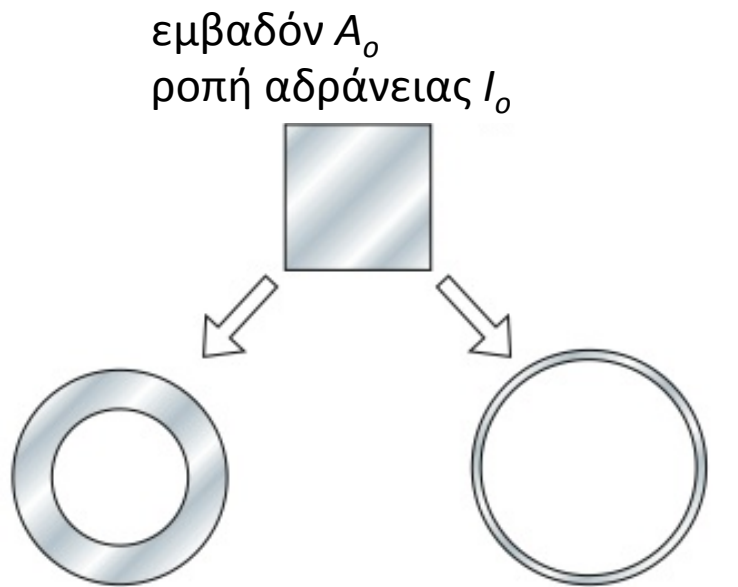

αξόνας (στρέψη)

κολώνα (θλίψη)

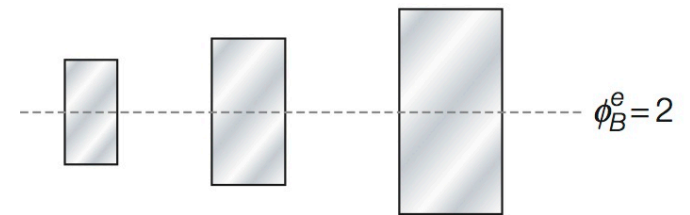
Παράγοντες σχήματος ελαστική κάμψη δοκών (1)

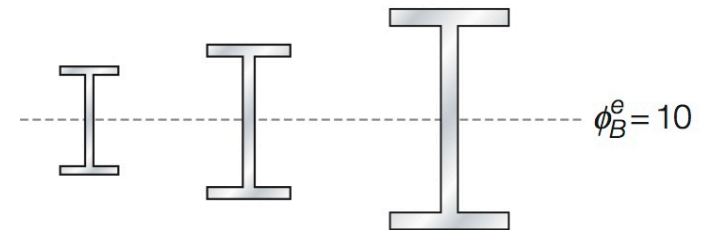
εμβαδόν A_o
ροπή αδράνειας $2.5I_o$

εμβαδόν $A_o/4$
ροπή αδράνειας I_o

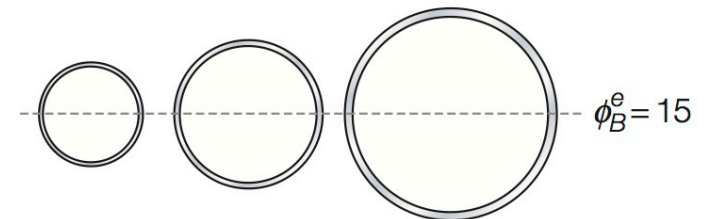
μεγαλύτερη ακαμψία με την ίδια ποσότητα υλικού ή ίδια ακαμψία με μικρότερη ποσότητα υλικού

(a)

(b)

(c)

ο παράγοντας σχήματος είναι ανεξάρτητος του μεγέθους

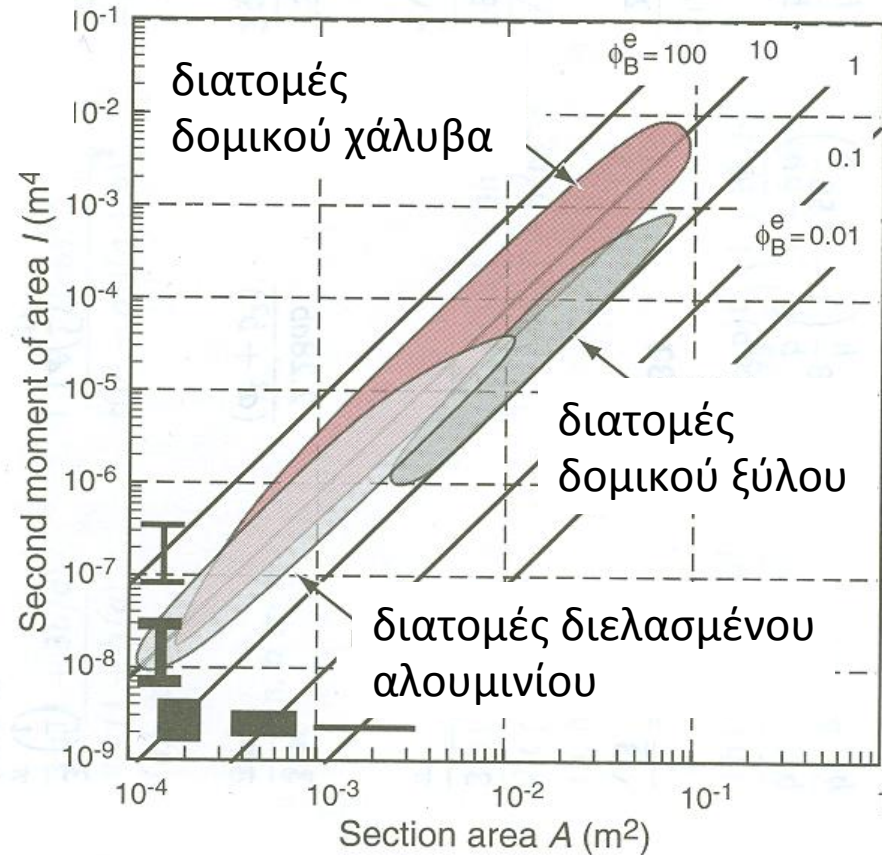
Παράγοντες σχήματος ελαστική κάμψη δοκών (2)

η ακαμψία μιας δοκού δεδομένου μήκους εξαρτάται από το υλικό και το σχήμα διατομής $S \propto EI$

ο παράγοντας σχήματος ελαστικής κάμψης ορίζεται ως ο λόγος της ακαμψίας δοκού προς την ακαμψία δοκού με το ίδιο εμβαδόν διατομής A και δεδομένο σχήμα (σχήμα αναφοράς – συχνά συμπαγής τετραγωνική)

$$\varphi_B^e = \frac{S}{S_o} = \frac{EI}{E_o I_o} = \frac{I}{I_o} = \frac{12I}{A^2}$$

υπάρχουν όρια στους παράγοντες σχήματος για κάθε υλικό

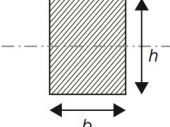
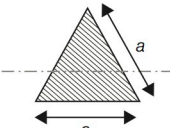
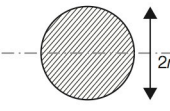
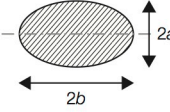
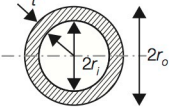
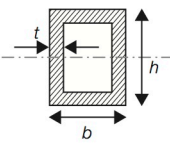
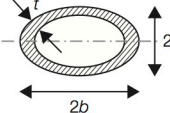
Επιλογή υλικού και σχήματος ελαστική στρέψη αξόνων

η ακαμψία ενός άξονα δεδομένου μήκους εξαρτάται από το υλικό και το σχήμα διατομής $S_T \propto GK$

ο παράγοντας σχήματος ελαστικής στρέψης ορίζεται ως ο λόγος της ακαμψίας άξονα προς την ακαμψία άξονα με το ίδιο εμβαδόν διατομής A και δεδομένο σχήμα

$$\varphi_T^e = \frac{S_T}{S_{T_0}} = \frac{GK}{G_0K_0} = \frac{K}{K_0} = \frac{K}{0.14A^2} = 7.14 \frac{K}{A^2}$$

τα σχήματα που έχουν καλή απόδοση σε ελαστική κάμψη δεν είναι το ίδιο αποδοτικά σε ελαστική στρέψη (και το αντίστροφο)

	$\frac{h}{b}$	$2.38 \frac{h}{b}$ $(1 - 0.58 \frac{b}{h})(h > b)$
	$\frac{2}{\sqrt{3}} = 1.15$	0.832
	$\frac{3}{\pi} = 0.955$	1.14
	$\frac{3}{\pi} \frac{a}{b}$	$\frac{2.28ab}{(a^2 + b^2)}$
	$\frac{3}{\pi} \left(\frac{r}{t}\right) (r \gg t)$	$1.14 \left(\frac{r}{t}\right)$
	$\frac{1}{2} \frac{h}{t} \frac{(1 + 3b/h)}{(1 + b/h)^2}$ $(h, b \gg t)$	$\frac{3.57b^2 \left(1 - \frac{t}{h}\right)^4}{th \left(1 + \frac{b}{h}\right)^3}$
	$\frac{3}{\pi} \frac{a}{t} \frac{(1 + 3b/a)}{(1 + b/a)^2}$ $(a, b \gg t)$	$\frac{9.12 (ab)^{5/2}}{t(a^2 + b^2)(a + b)^2}$

Επιλογή υλικού και σχήματος αστοχία δοκών και αξόνων

η αστοχία επέρχεται όταν η τάση ξεπεράσει το όριο διαρροής, ή την αντοχή σε θραύση ή το όριο κόπωσης, γενικά το σ_f

στην κάμψη η μέγιστη τάση είναι η περισσότερο απομακρυσμένη από τον ουδέτερο άξονα

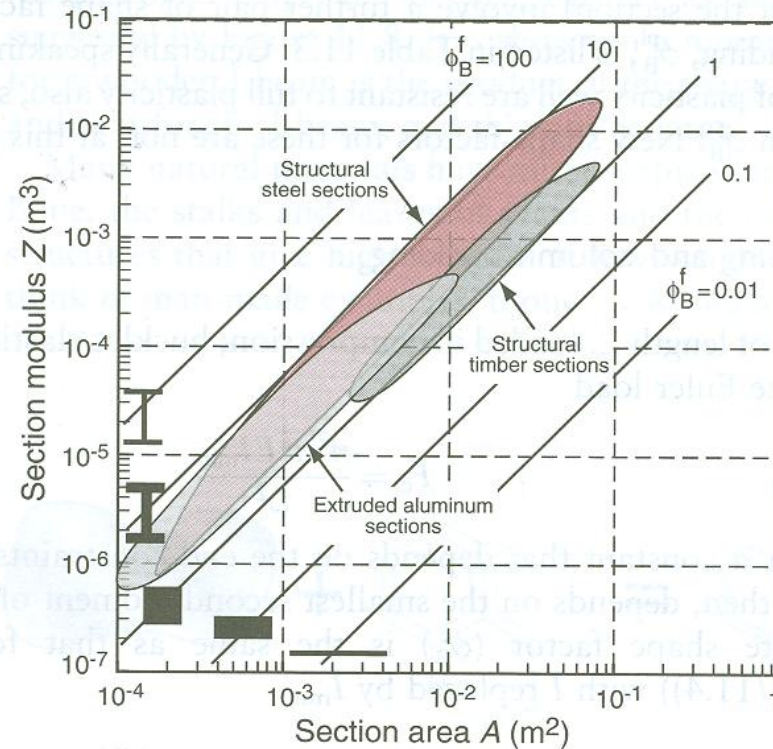
$$\sigma = \frac{M}{Z}$$

ο παράγοντας σχήματος αστοχίας σε κάμψη ορίζεται ως ο λόγος της ροπής κάμψης προς την ροπή κάμψης δοκού με το ίδιο εμβαδόν διατομής A και δεδομένο σχήμα

$$\varphi_B^f = \frac{M_f}{M_{fo}} = \frac{\sigma_f Z}{\sigma_{fo} Z_o} = \frac{Z}{Z_o} = \frac{6Z}{A^{3/2}}$$

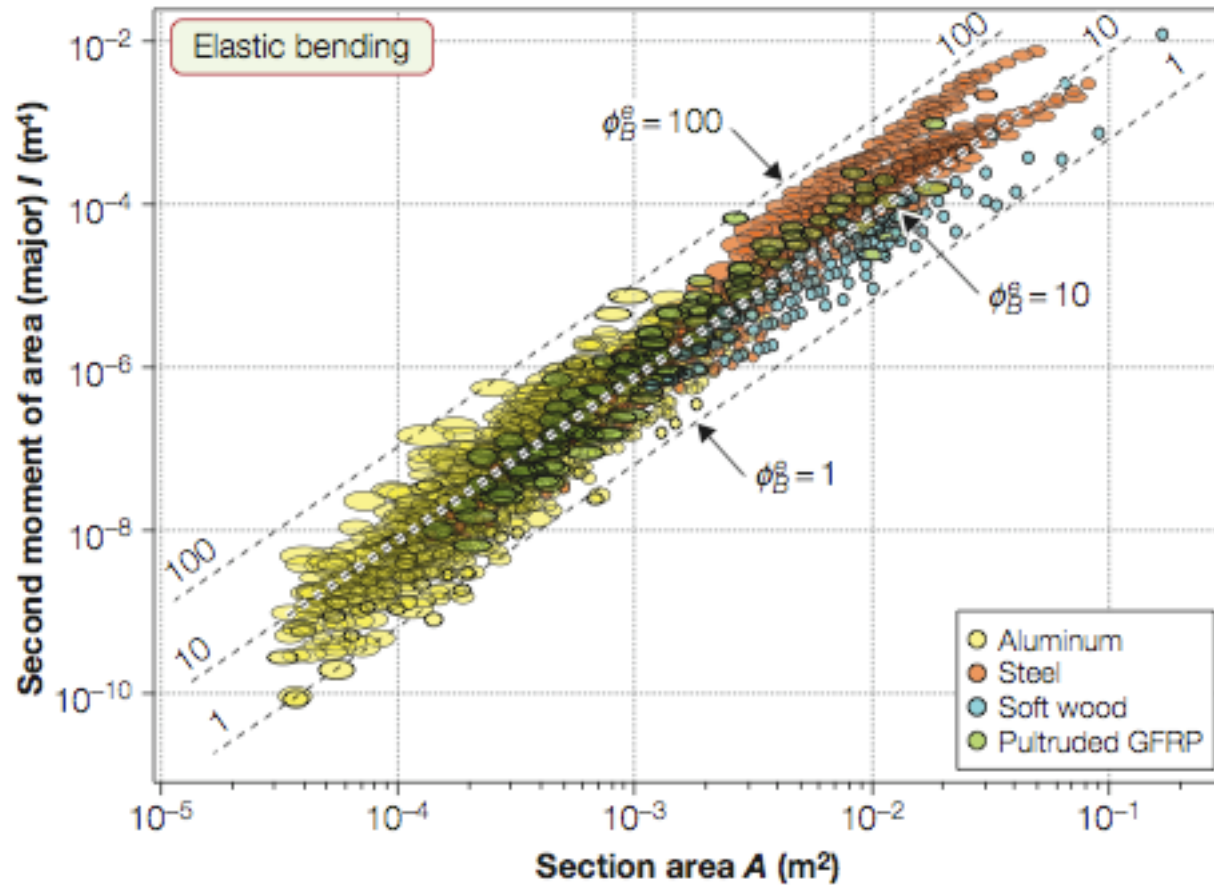
αντίστοιχα, ο παράγοντας σχήματος αστοχίας σε στρέψη ορίζεται ως

$$\varphi_T^f = \frac{T_f}{T_{fo}} = \frac{\tau_f Q}{\tau_{fo} Q_o} = \frac{Q}{Q_o} = \frac{4.8Q}{A^{3/2}}$$

— όρια στους παράγοντες σχήματος —

Επιλογή υλικού και σχήματος όρια στην αποδοτικότητα του σχήματος (1)

εμπειρικά όρια στους παράγοντες σχήματος εξαιτίας
κατεργασιμότητας και τοπικού λυγισμού

Επιλογή υλικού και σχήματος όρια στην αποδοτικότητα του σχήματος (2)

Υλικό	$(\varphi_B^e)_{max}$	$(\varphi_T^e)_{max}$	$(\varphi_B^f)_{max}$	$(\varphi_T^f)_{max}$
δομικός χάλυβας	65	25	13	7
κρ. αλουμινίου 6061	44	31	10	8
GFRP και CFRP	39	26	9	7
πολυμερή	12	8	5	4
ξύλα	5	1	3	1
ελαστομερή	<6	3	-	-

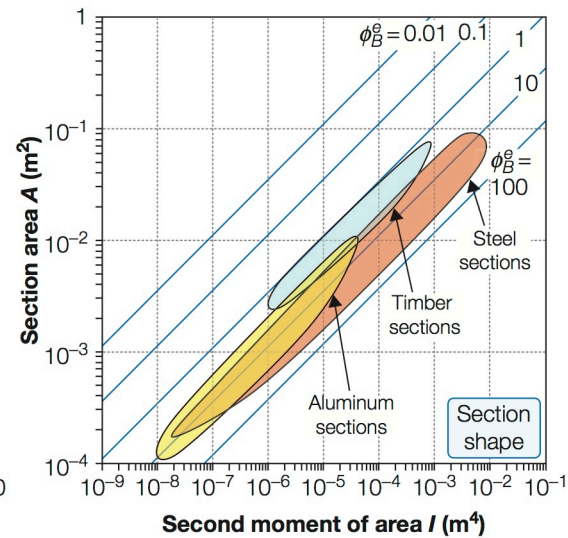
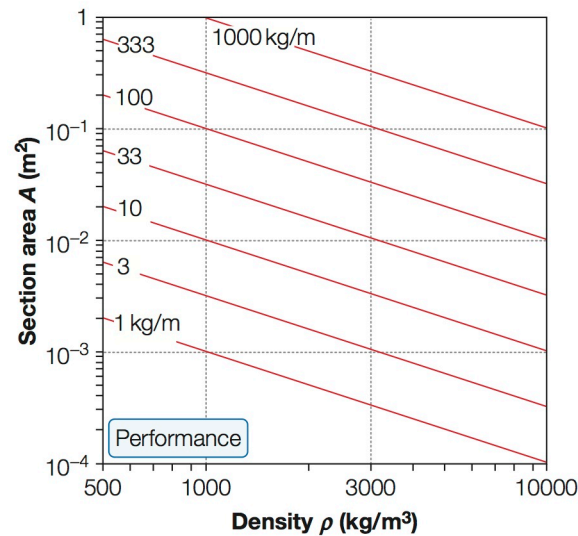
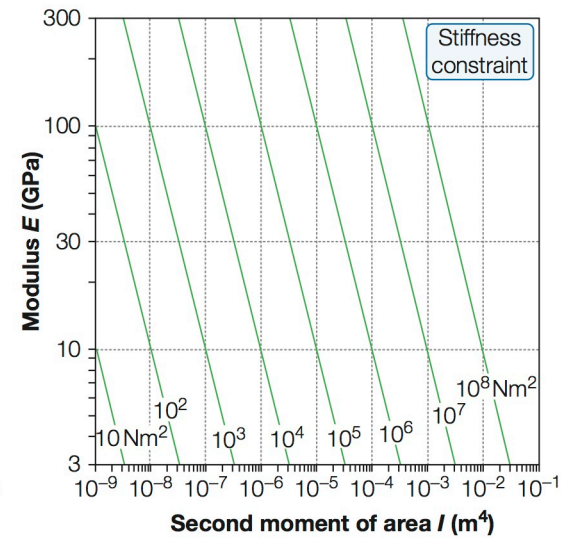
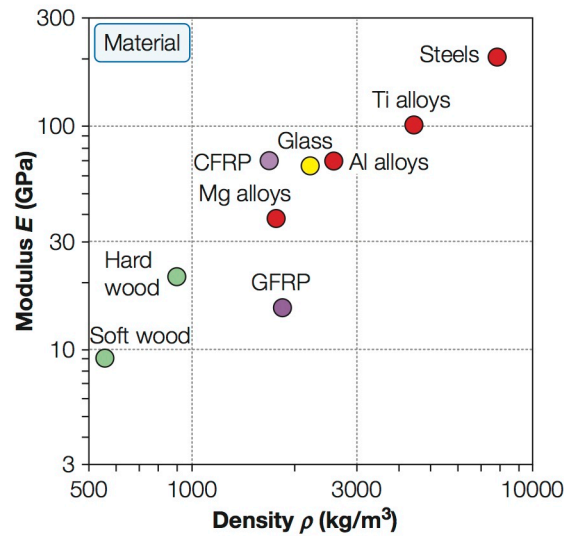
$$(\varphi_B^e)_{max} \approx 2.3 \left(\frac{E}{\sigma_f} \right)^{1/2}$$

$$(\varphi_B^f)_{max} \approx \sqrt{(\varphi_B^e)_{max}}$$

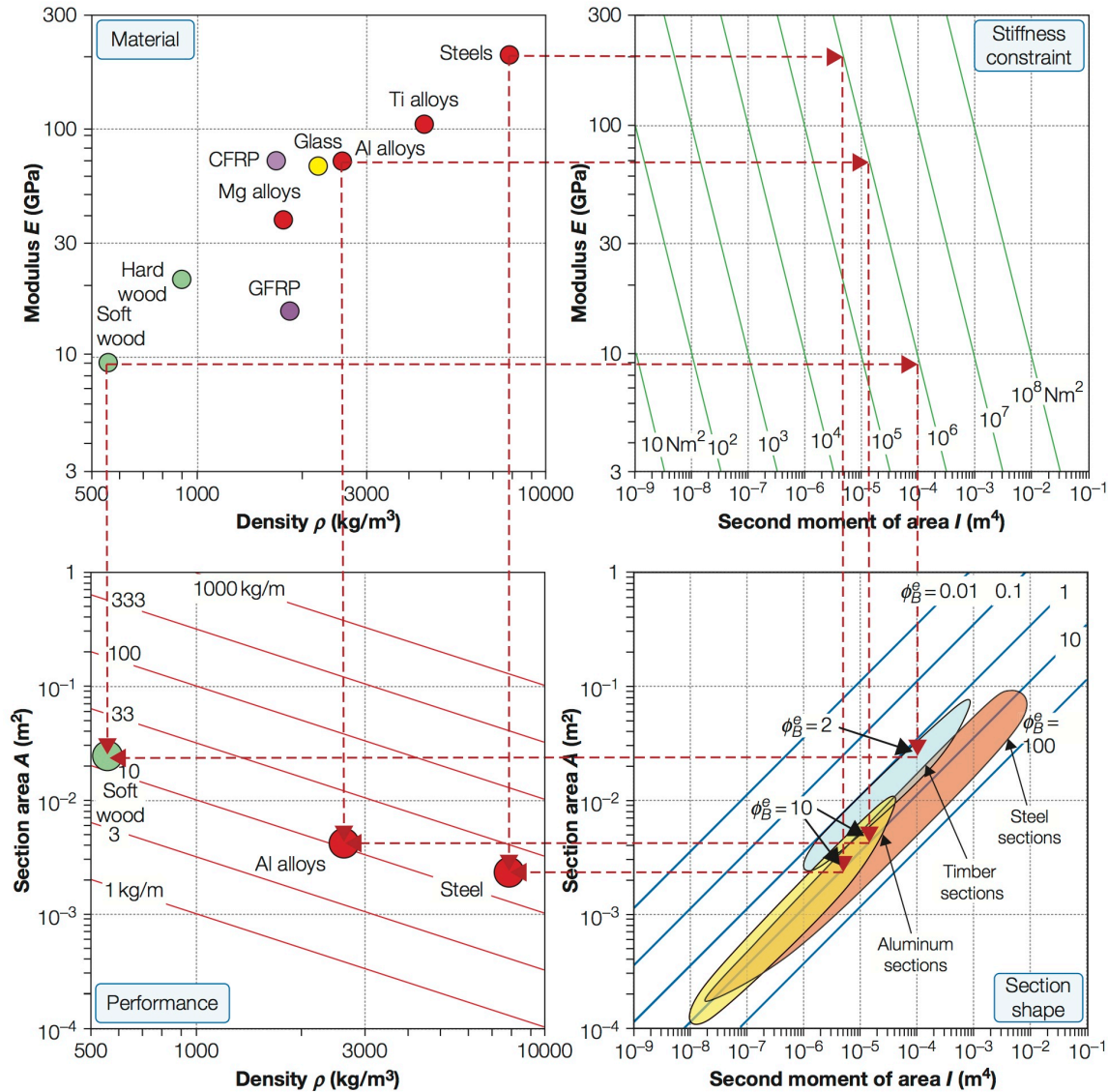
στα όρια της αποδοτικότητας δύο ή περισσότεροι μηχανισμοί αστοχίας λειτουργούν ταυτόχρονα – τοπικός λυγισμός (εξαρτάται από ατέλειες): χαμηλή αντοχή και υψηλή ακαμψία αντιστέκονται στον λυγισμό

Επιλογή υλικού και σχήματος σχεδίαση περιορισμένη από ακαμψία (1)

Επιλογή υλικού και σχήματος σχεδίαση περιορισμένη από ακαμψία (2)

Επιλογή υλικού και σχήματος δείκτες υλικών που περιλαμβάνουν το σχήμα (1)

ελαφριά, άκαμπτη δοκός

$$m = \rho AL$$

$$S \geq S^* \Rightarrow \frac{C_1 EI}{L^3} \geq S^* \Rightarrow \frac{C_1 E \varphi_B^e A^2}{12L^3} \geq S^* \Rightarrow \frac{C_1 E \varphi_B^e \left(\frac{m}{\rho L}\right)^2}{12L^3} \geq S^*$$

$$\Rightarrow m \geq \left(\frac{12S^*}{C_1}\right)^{1/3} L^{5/2} \frac{\rho}{(\varphi_B^e E)^{1/2}}$$

δείκτης απόδοσης υλικού:

$$M = \frac{(\varphi_B^e E)^{1/2}}{\rho}$$

Υλικό	φ_B^e	$E^{1/2}/\rho$	$(\varphi_B^e E)^{1/2}/\rho$
χάλυβας 1020	20	1.8	8.2
κρ. αλ. 6061-T4	15	3.1	12.0
GFRP (ισότροπο)	8	2.9	8.5
ξύλο (βελανιδιά)	2	4.1	5.8

Επιλογή υλικού και σχήματος δείκτες υλικών που περιλαμβάνουν το σχήμα (2)

ελαφριά, ανθεκτική δοκός

$$m = \rho AL$$

$$M \leq M_f \Rightarrow M \leq Z\sigma_f \Rightarrow M \leq \frac{\sigma_f \varphi_B^f A^{3/2}}{6} \Rightarrow M \leq \frac{\sigma_f \varphi_B^f \left(\frac{m}{\rho L}\right)^{3/2}}{6}$$

$$\Rightarrow m \geq (6M)^{2/3} L \frac{\rho}{(\varphi_B^f \sigma_f)^{2/3}}$$

δείκτης απόδοσης υλικού:

$$M = \frac{(\varphi_B^f \sigma_f)^{2/3}}{\rho}$$

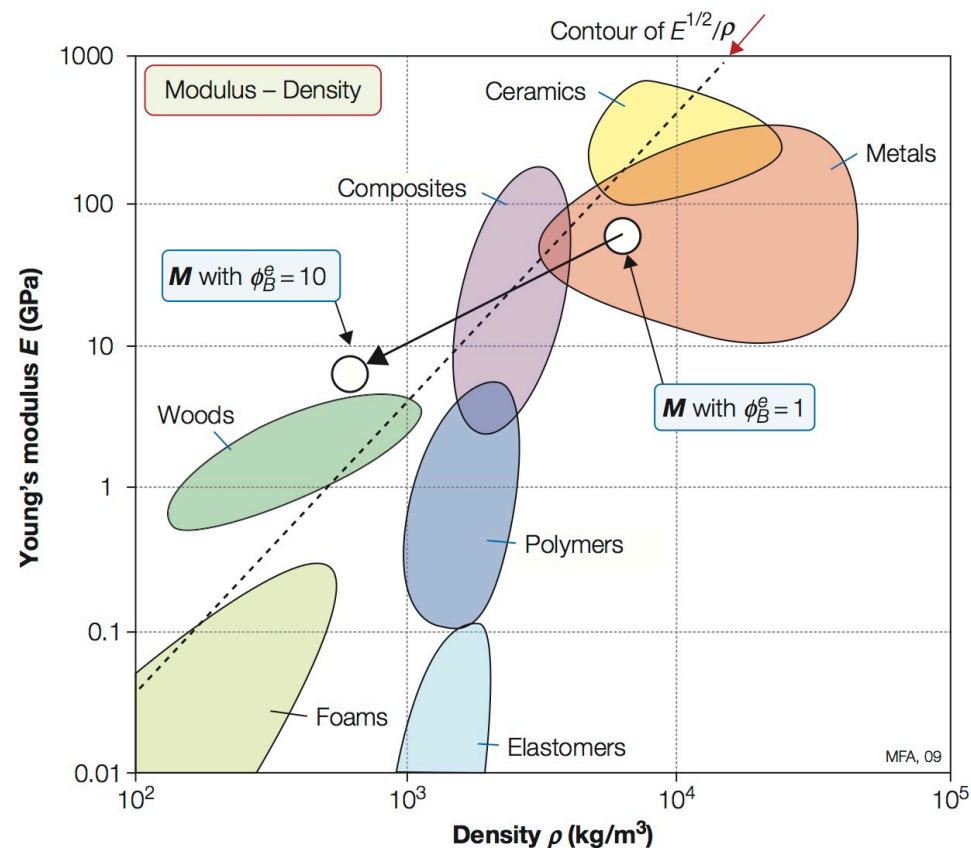
Υλικό	φ_B^f	$\sigma_f^{2/3}/\rho$	$(\varphi_B^f \sigma_f)^{2/3}/\rho$
χάλυβας 1020	5	6.1	17.8
κρ. αλ. 6061-T4	4	8.5	21.4
GFRP (ισότροπο)	3	9.3	19.3
ξύλο (βελανιδιά)	1.5	15	19.7

Επιλογή υλικού και σχήματος γραφική συνεπιλογή υλικού και σχήματος

$$M = \frac{(\varphi_B^e E)^{1/2}}{\rho} = \frac{(E/\varphi_B^e)^{1/2}}{\rho/\varphi_B^e} = \frac{(E^*)^{1/2}}{\rho^*}$$

υλικό με μέτρο του Young E και πυκνότητα ρ , όταν διαμορφωθεί μπορεί να θεωρηθεί «νέο» υλικό με μέτρο του Young E^* και πυκνότητα ρ^*

$$M = \frac{(\varphi_B^f \sigma_f)^{2/3}}{\rho} = \frac{(\sigma_f / (\varphi_B^f)^2)^{2/3}}{\rho / (\varphi_B^f)^2} = \frac{(\sigma_f^*)^{2/3}}{\rho^*}$$

Επιλογή υλικού και σχήματος παράγοντες μικροσχήματος (1)

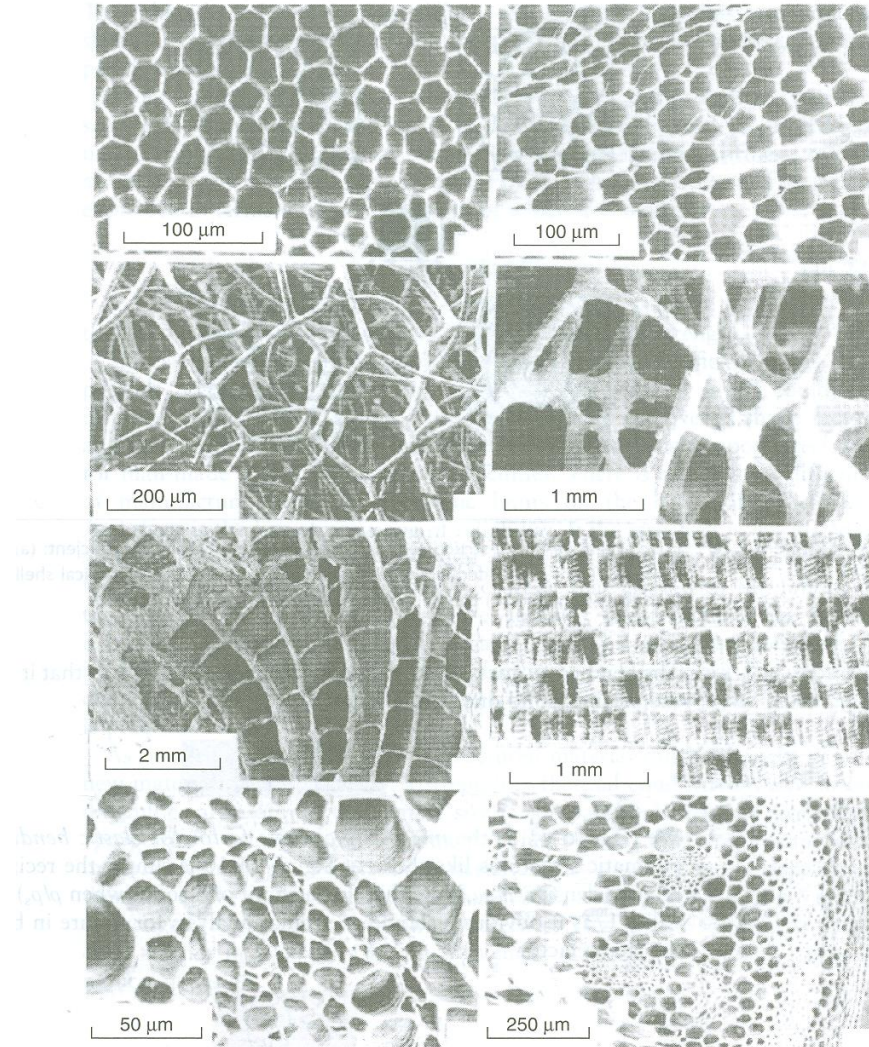
στα παραδείγματα επιλογής υλικού και σχήματος, πριν την διαμόρφωση, η βέλτιστη επιλογή είναι το ξύλο – γιατί;

η φύση αυξάνει την απόδοση με μικροδιαμόρφωση του υλικού – παράγοντες μικροσχήματος ή μικροδομής, ψ

η μικροδομή είναι εκτατική ιδιότητα: επαναλαμβάνεται στον χώρο

το μικροδομημένο υλικό έχει δικές του ιδιότητες: πυκνότητα, μέτρο του Young, αντοχή

αν διαμορφωθεί μακροσκοπικά ο παράγοντας σχήματος είναι το γινόμενο $\varphi \cdot \psi$

11.9 Natural materials with internal, or microscopic, shape. Reading from the top left: cork, balsa wood, sponge, cancellous bone, coral, cuttle-bone, and palm plant stalk.

Επιλογή υλικού και σχήματος παράγοντες μικροσχήματος (2)

πως αυξάνεται η απόδοση του συμπαγούς υλικού με την μικροδιαμόρφωση;

$$S_s \propto E_s I_s \quad I_s = \frac{b_o^4}{12}$$

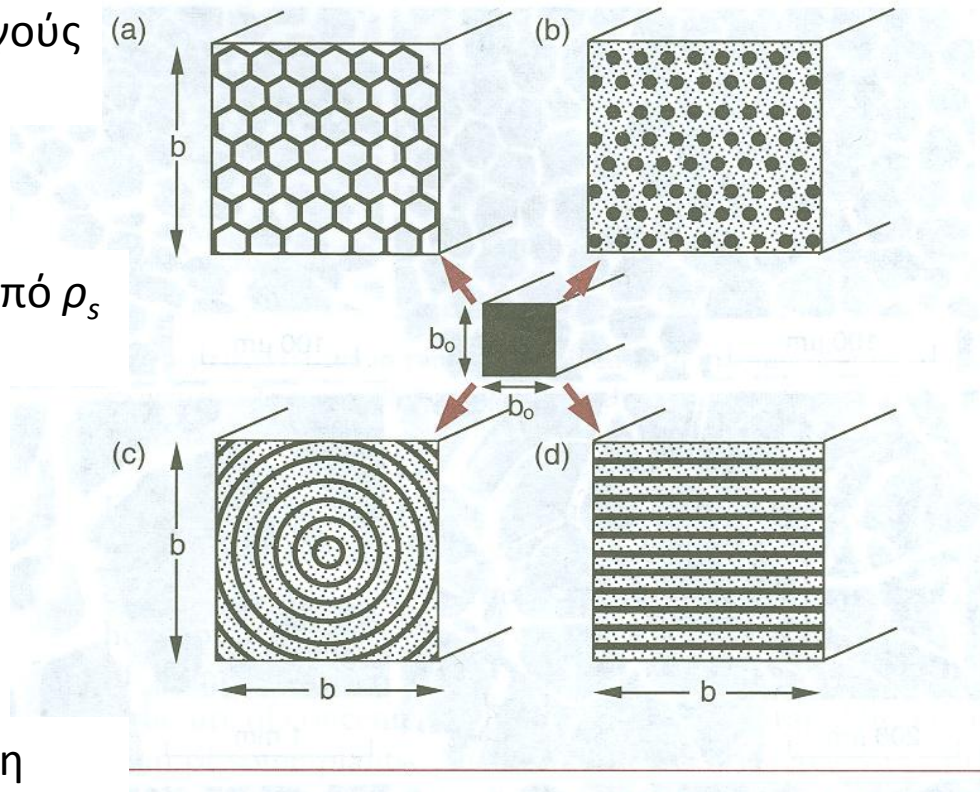
η διόγκωση μειώνει την πυκνότητα από ρ_s σε ρ

$$b = \left(\frac{\rho_s}{\rho} \right)^{1/2} b_o$$

$$I = \frac{b^4}{12} = \frac{1}{12} \left(\frac{\rho_s}{\rho} \right)^2 b_o^4 = \left(\frac{\rho_s}{\rho} \right)^2 I_o$$

αν η διόγκωση δημιουργεί διδιάστατη κυτταρική δομή (σταθερής διατομής)

$$E = \left(\frac{\rho}{\rho_s} \right) E_s$$

$$\psi_B^e = \frac{S}{S_s} = \frac{EI}{E_s I_s} = \left(\frac{\rho}{\rho_s} \right) \left(\frac{\rho_s}{\rho} \right)^2 = \left(\frac{\rho_s}{\rho} \right) \quad \psi_B^f = \left(\frac{\rho_s}{\rho} \right)^{1/2}$$

Επιλογή υλικού και σχήματος δοκοί για αεροπλάνα χαμηλής ισχύος

εξέλιξη: ξύλο -> αλουμίνιο -> CFRP

$$M = \frac{(\varphi_B^e E)^{1/2}}{\rho}$$

Υλικό	$E^{1/2}/\rho$	φ_B^e	$(\varphi_B^e E)^{1/2}/\rho$
balsa	10	2	14
ερυθρελάτη	8	2	11
χάλυβας	1.8	25	9
κρ. αλ. 7075 T6	3	25	15
CFRP	7	10	22
Be	9.3	15	36
Be 38%Al	6.5	15	25
γυαλί B-SiO ₂	3.6	10	11

Gossamer Condor 1977, Bryan Allen

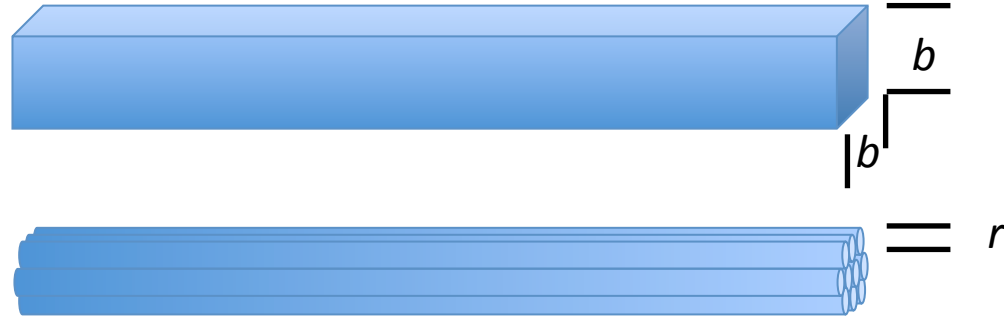

Επιλογή υλικού και σχήματος εύκαμπτα σχήματα: φυλλόμορφα και νηματοειδή

$$n\pi r^2 = b^2$$

$$S \propto En \frac{\pi r^4}{4} = E \frac{b^4}{4n\pi}$$

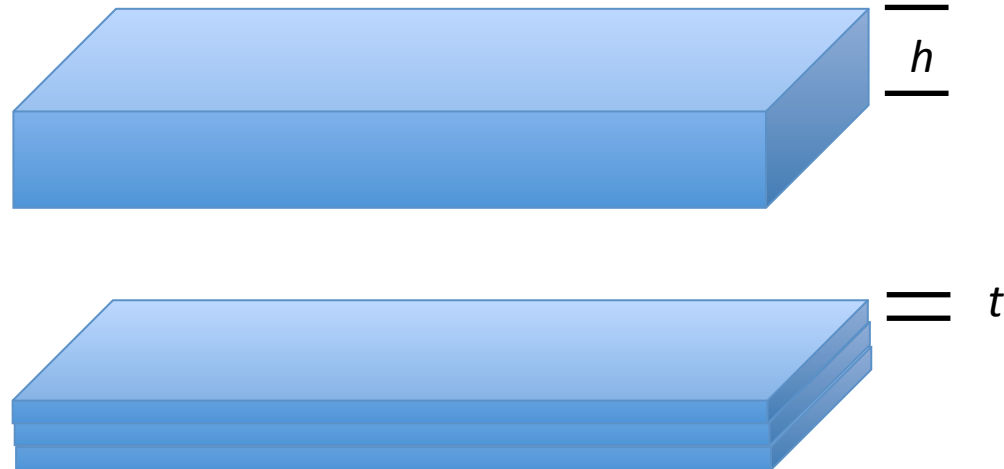
$$\varphi_B^e = \frac{S}{S_o} = \frac{EI}{E_o I_o} = \frac{I}{I_o} = \frac{3}{n\pi}$$

$$nt = h$$

$$S \propto En \frac{wt^3}{12} = E \frac{wh^3}{12n^2}$$

$$\varphi_B^e = \frac{S}{S_o} = \frac{EI}{E_o I_o} = \frac{I}{I_o} = \frac{1}{n^2}$$

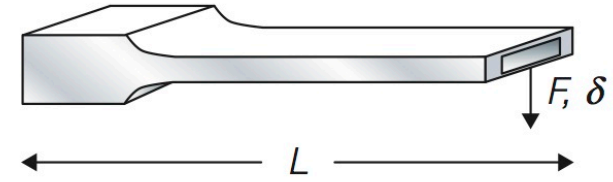

Επιλογή υλικού και σχήματος υπεραποδοτικά ελατήρια

$$U = \frac{1}{2} F \delta = \frac{1}{2} \frac{F^2}{S_B}$$

$$S_B = \frac{C_1 E \varphi_B^e A^2}{12 L^3}$$

$$M_f = Z \sigma_f \Rightarrow F_f = \frac{C_2 Z \sigma_f}{L} \Rightarrow F_f = \frac{C_2 \sigma_f \varphi_B^f A^{3/2}}{6 L}$$

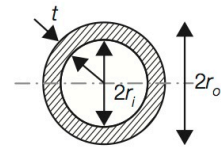

(a)

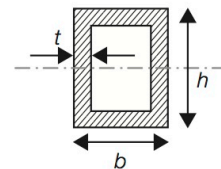
(b)

$$\frac{U_{\max}}{V} = \frac{1}{2} \frac{F_f^2}{S_B} = \frac{C_2^2}{6 C_1} \left(\frac{(\varphi_B^f \sigma_f)^2}{\varphi_B^e E} \right)$$

1.5

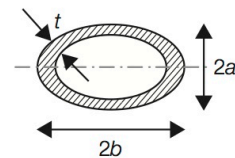
3.2

$$\frac{1+3b/h}{1+b/h} \quad (h, b \gg t)$$

$$3.32 \frac{1}{(1-t/h)^4} \dots \dots (h, b \gg t)$$

$$\frac{U_{\max}}{V} = \frac{1}{6.5} \left(\frac{(\varphi_T^f \sigma_f)^2}{\varphi_T^e G} \right)$$

$$\frac{3}{4} \frac{(1+3b/a)}{(1+b/a)} \quad (a, b \gg t)$$

$$3.2 \frac{(1+a^2/b^2)}{(1+a/b)} \left(\frac{b}{a} \right)^{3/2} \quad (a, b \gg t)$$